

структура сечівника, рак або доброкісна гіперплазія передміхурової залози, простатит, уретрит, хронічний піелонефрит, туберкульоз, цукрового діабету, опущення піхви, хронічних захворювань жіночих статевих органів.

Клінічні симптоми ХЦ такі ж самі, як і при ГЦ, але менш виражені. Під час рецидивів реєструють класичну клінічну картину ГЦ.

Для геморагічного циститу характерна наявність у сечі домішок крові (можуть бути згустки), некротичного — некротизованих фрагментів слизового шару сечового міхура. Ятрогенне походження хімічного і термічного циститу пов'язане із введенням хімічно агресивної рідини, частіше — спиртового розчину йоду, або надмірно підігрітої рідини. Променевий цистит виникає внаслідок променевої терапії ділянки таза.

У чоловіків цистит є переважно вторинним, у складі симптомокомплексу гострого простатиту.

Для ГЦ у жінок характерна тенденція до рецидивування та можливість ускладнення (вихідний піелонефрит). Підвищення температури тіла та інтоксикації свідчать про ускладнення гострим вихідним піелонефритом або про порушення цілісності слизового та м'язового шарів сечового міхура (виразковий та некротичний цистит).

Некротичний цистит — найбільш тяжку форму ГЦ — діагностують відносно рідко. Він пов'язаний зі стисненням задньої стінки сечового міхура і судин у поєднанні з інфекцією, введенням в сечовий міхур концентрованих розчинів хімічних речовин. Характерні висока температура тіла, виражена інтоксикація аж до бактеріотоксичного шоку, олігурія, анурія. Сеча мутна, із неприємним запахом, домішками крові, фібрину, фрагментами слизового шару. При перфорації сечового міхура розвиваються явища сечової перитоніту або тазової сечової флегмони.

Діагностика

При фізикальному огляді виявляють боліність при пальпації над лоном, у жінок пальпація сечівника через піхву болісна, інколи гіпнеремований зовнішній отвір сечівника.

Лабораторне дослідження включає:

- загальний аналіз крові;
- загальний аналіз сечі (лейкоцитурія, бактеріурія, еритроцитурія). Лейкоцитурія виявляють у всіх порціях сечі. Відсутність лейкоцитурії протирічить діагнозу ГЦ і ставить його під сумнів, але при шийковому циститі лейкоцитурія може бути відсутня;
- бактеріологічне дослідження при ГЦ, коли збудники та профілі їх антимікробної чутливості передбачувані, не є обов'язковим, при ХЦ — обов'язкове. Традиційний стандарт для діагностично значущої бактеріурії — $>10^5$ КУО/мл — встановлений понад 40 років тому. Результати більш пізніх досліджень показали, що цей стандарт не відповідає практичним вимогам, якщо його застосовувати у випадках гострого інфекційно-затяжного процесу. Так, майже $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ випадків ГЦ демонструють бактеріурію $<10^5$ КУО/мл. На практиці для діагностики ГЦ необхідно використовувати кількість колоній $>10^3$ КУО/мл.

Для діагностики циститу також застосовують:

- ультразвукове дослідження нирок, сечоводів, сечового міхура, передміхурової залози;
- ексcretорну урографію (тільки при ХЦ та атиповому перебігу ГЦ);
- цистоскопію (тільки при ХЦ). Інструментальні дослідження при ГЦ взагалі протипоказані і виконуються тільки при затяжному перебігу затяжного процесу (понад 2–3 тижні). Цистоскопія також показана після регресу симптомів гострого геморагічного циститу.

Для жінок із ХЦ обов'язкова консультація гінеколога та обстеження на захворювання, що передаються статевим шляхом.

При ГЦ у жінок обов'язкові огляд зовнішнього отвору сечівника та вагінальне дослідження. За наявності вагінальних уретральних виділень, герпетичних ерозій, неприємного запаху, гіперемії пацієнтки підлягають обстеженню у гінеколога на наявність захворювань, що передаються статевим шляхом.

Диференційна діагностика

Диференційну діагностику при ГЦ проводять з туберкульозом, особливо при аспергільній пілурі, раком сечового міхура, доброкісною гіперплазією і раком передміхурової залози, каменем інтрамурального відділу сечовода, захворюваннями сечівника, міхурово-сечівникового сегмента, дивертикулом сечового міхура, нейрогенною дисфункцією сечового міхура, захворюваннями органів таза.

Перебіг гострого апендициту може супроводжуватися елементами симптомо-комплексу ГЦ при атиповому розташуванні червоподібного відростка. Відзначають дизурію, мікрогематуру, незначну лейкоцитурию (5–10 лейкоцитів у полі зору). Але ГЦ не характеризується змінами в формулі крові, лейкоцитозом.

Лікування

Терапія при ГЦ може бути як амбулаторною, так і в умовах стаціонару (при тяжкому або затяжному перебігу), лікування спрямоване на ліквідацію низки етіопатогенетичних факторів.

Хворим призначають спокій, молочно-рослинну дієту з виключенням гострих приправ, консервованих продуктів, м'ясних бульйонів, прийом достатньої кількості рідини (сечогінні трави, чаї, мінеральна вода, ягідні морси, киселі). Показані (крім випадків геморагічного циститу) теплові процедури: сидячі ванни, сухе тепло, мікрохізи, зрошення піхви відварами трав.

Медикаментозна терапія

У більшості випадків застосовують анальгезивні та спазмолітичні засоби. З анальгетиків, нестероїдних протизапальних препаратів та спазмолітиків призначають: кеторолак, кетопрофен, диклофенак, декскетопрофен, дротаверин, ректалгін, супозиторії з екстрактом красавки.

З урахуванням етіологічної структури збудників ГЦ проводять пероральну антибактеріальну монотерапію. Застосування у жінок антимікробних препаратів короткими курсами є високоефективним і бажаним

завдяки покращеній схемі, низькій вартості та меншій кількості побічних реакцій. Але необхідно враховувати потенційні додаткові витрати, пов'язані з невдалим лікуванням або рецидивами, що виникають при короткостроковій терапії. Необхідно також оцінити потенційні психологічні аспекти лікування разовою дозою у тому розумінні, що симптоми можуть не регресувати за 2–3 доби і у хворої може виникнути помилкове враження про «недостатнє» лікування.

Американська та Європейська Асоціації урологів розробили рекомендації, що базуються на доказах. У висновках наголошується, що хворі реагують на терапію одноразовою дозою менш ефективно, ніж на той самий антибіотик, який приймають протягом певного часу. Водночас антибіотики, застосовані протягом 3 діб, мають такий самий ефект, як і препарати, тривалість прийому яких більша.

Існує положення, що антибіотик є першочерговим для емпіричної терапії тільки тоді, коли частка резистентності уропатогенів до нього нижча за 10–20%. На жаль, згідно з результатами вивчення цього питання, у нашому регіоні резистентність патогенної урофлори до сульфаметоксазолу/триметоприму (найбільш вивчений у країнах Європи препарат — 30 рандомізованих контролюваних досліджень) значно перевищує 20%, тому його застосування є недоцільним.

Доведено, що фторхіонолони еквівалентні сульфаметоксазолу/триметоприму, якщо їх приймати у 3-денному режимі. Доказів ефективності довшого терміну застосування цієї групи препаратів не існує, але в клінічній практиці частіше за все для всіх груп антибіотиків застосовують 5–14-денну схему. Із фторхіононів призначають:

- норфлоксацин, пефлоксацин — 0,4 г 2 рази на добу;
- офлоксацин 0,2–0,4 г 2 рази на добу;
- цiproфлоксацин 0,25–0,5 г 2 рази на добу;
- левофлоксацин 0,25–0,5 г 1 раз на добу.

Також ефективні амоксцилін 0,5 г 3 рази на добу, амоксцилін/клавуланова кислота 0,375 г 3 рази на добу. Інші β-лактамні антибіотики демонструють нижчу ефективність (відповідні рандомізованих досліджень не проведено).

Нітрофурані потребують проведення подальших досліджень і наразі не можуть розглядаватися як засіб для короткотермінової терапії. Рекомендований як мінімум 7-денний курс (фуразидин 0,05 г 3 рази на добу).

Альтернативним антибіотиком є фосфоміцин, застосування якого протягом 1–2 діб дозволяє ліквідувати симптоми захворювання у більшості пацієнтів. Добову дозу 3,0 г приймають увечері перед сном.

За відсутності регресу явищ ГЦ протягом 3–8 діб проводять заміну антибіотика або призначають комбіновану антибактеріальну терапію.

При гострому геморагічному циститі застосовують гемостатики:

- етамзилат натрію 12,5% 2,0 мл внутрішньом'язово 2–3 рази на добу;
- амінокапронову кислоту 0,5 г 3 рази на добу внутрішньо або 5% розчин по 30 мл 3–4 рази на добу внутрішньо.

Призначають також ендоскопічну діатермокоагуляцію або Інстиляції 1% розчину формаліну по 120–150 мл (у виняткових випадках).

Лікування гострого променевого, термічного та хімічного циститу має свої особливості. Застосовують гормональні препарати (Гідрокортизон, преднізолон, дексаметазон), препарати, що підвищують реактивність (метилурацил 0,5–1,0 Г 4 рази на добу внутрішньо протягом 2–3 тиж.), десенсибілізуючі засоби. Для інстиляції використовують суміш, до складу якої входить 0,9% розчин метилурацилу, 0,5% проактну, Гідрокортизон, антибіотики, вітамін В₁.

Інстиляція сечового міхура показані тільки при затяжному циститі, ліквідації залишковисявищ ГЦ, при ХЦ, для регенерації слизової оболонки сечового міхура при хімічному, термічному та проманевному циститі. Для інстиляції застосовують 2% розчин колоїдного срібла (для анальгезаційного ефекту — у суміші з 0,5–1% прокайном), лікувальні сплізи з шипшини, обліпіоз, суміш риб'ячого жиру/натрію хлориду з гідрокортизоном, суміш гідрокортизону 2 мл з 10–20% диметилсульфоксидом 10 мл та 0,6–1% прокайн 10–20 мл.

При некротичному цистіті показане раннє оперативне втручання — цистостома, видалення некротичних тканин, дренування паравезикального простору. У післяопераційний період проводять постійне зрошення порожнини сечового міхура розчинами антибактеріїв.

У середньому при раціональній і своєчасно розпочатій терапії явища гострого катарального циститу регресують протягом 2–3 діб, біль тяжіє форми — до 2 тиж. Тривалий перебіг захворювання треба розшукавати як застарійний, і проводити ретельне рентгенологічне, інструментальне обстеження, гінекологічний огляд, дослідження передмікроносії залози.

Для профілактики можливого рецидивування рекомендовано виключення пер-

охолоджувч., великих фізичніх навантажень, своєчасне лікування захворювань, що передаються статевим шляхом, і запальних хвороб жіночих статевих органів, нирок та сечовивідних шляхів. Показані профілактика стендартизованими фіто препаратами, що мають доказовану базу, та самотконо-курортне лікування.

Окім того, пацієнтам із часто рецидивуючим циститом (>2 загострень протягом 6 міс) і (>3 загострень впродовж 1 року) пропонують профілактичне лікування. Існує декілька підходів до такої терапії:

- тривалий профілактичний прийом одного з фторіднолонів у наявних дозах кожні 10 днів впродовж 3 міс;
 - пацієнтам, в яких загострення поє'язни зі статевим актом, рекомендованій прийом антибіотика після кітітузу з поступовим зниженням дози препарату;
 - жінкам в післяменопаузальній період за відсутності протипоказань (наявність гормонозависючих пулчин) рекомендовано перуретральне або інтра-вагінальне застосування гормональних кремів або супозиторіїв із вмістом естрогенів.

Медикаментозна терапія при загострений ХЦ не відрізняється від такої при ГЦ, але триває більшим курсом. Застосовують анальгетики, спазмолітики, антибактеральні препарати. З урахуванням етіологічної структури збудника ХЦ проводять пероральну антибактеральну монотерапію, яка може починатися выпірінно після культурального дослідження сечі. У клінічній практиці частіше за все застосовують 5–14-денно скому для всіх груп антибактеріїв.

Физтехник

Фізотерапевтична лікування пацієнтів з ХЦ після ретресу симптомів складається з таких процесів:

- ультрависокочастотна терапія на ділянку проекції сечового міхура № 6–5 щоденно;

- діадинамічна терапія за черевно-крайовою методикою (при вираженій цисталпі) № 8 щоденно;
 - ректальні ультратонтерапія № 6–10 щоденно;
 - парефіно-сажеваритова вплівка Г на проекцію сечового міхура № 8–10 щоденно;
 - ультразвукова терапія на ділянку проекції шийки сечового міхура № 8–10 щоденно;
 - індуктортерапія для яких сечового міхура № 6–8 щоденно.

Фотопортал

Фітотерапія відіграє важливу роль у лікуванні циститу, оскільки має балагранний вплив на сечові шляхи: сприяє зменшенню адгезії бактерій до слизової оболонки (сачогінна дія), зменшує запалення, печію та біль при сечовипусканні (протизапальна дія), усуває спазм сечового міхура (спазмолітична дія). З огляду на прогресуючу проблему антибіотикорезистентності варто пам'ятати, що значення має пошукальтерапевтичних методів у лікування при інфекціях сечовивідників шляхів. До обговорюваної методів останній часом відноситься вакцинопрофілактика та сучасну доказову фітотерапію. Остання відіграє важливу роль у лікуванні хворих на цистит. З цією метою призначають рослинні препарати, які мають стандартизований замістом активного речовин склад та доказову базу стосовно ефективності.

Так, на сьогодні існує великий позитивний досвід застосування комбінованого фіто препарату Канефрон®. Н в лікуванні гострих (як складовими комплексітерапії) і для профілактики загострень хронічних інфекцій сечових шляхів. А у нашоціано опублікованому ОСР-дослідженні монотерапії препаратом Канефрон® Н продемонструвало можливість ефективного лікування наскладеного циститу у ханок без антибіотиків у 87,7% випадків без розвитку рецидивів в протягом 1 міс.

Съхранено 20.07.2016

**Інформаційно-професійна діяльність медичного фармацевтичного працівника
Калефрон® Н**

Р.л. № УА/4708/01/01, УА/4708/02/01 від 09.08.2011 р.

Сашад. 1 таблетка, вкрита оболочкою, містить порошок висушених лікарських рослин трави золототисячника 18 мг, кореня лобистку 18 мг, листів разом з розміркою 18 мг; 100 г пресованій паперу; містить 25 г водно-спиртового екстракту (1:16) лікарських рослин: трави золототисячника 0,8 г, кореня лобистку 0,8 г, листів разом з розміркою 0,8 г. Фармацевтичні та органічні приміси. Засіб, який застосовується в уроціщі. Код ATC: G04B X50**. Пакування: Бланши таблетки, а також як компонент комплексного таблетки при гострому та хронічному ін-

феноменів свого мовчання і нічого хронічні наївність і замкнутість як профіль гіпостазу, утворенім сочевим центром. Побачте разом! Дуже рідко при підвищенні чутливості – енергії реальності (испитання, притягнення, сміх, гіперактивність), корудовані з боку позитивного треку (букіни, блондинка, ділоці).

Performance Monitoring API

Предоставлено партнером в Ульяновске: ТОВ «Бионорм», 52005, Енгельс, ул. Красной армии, 9.

Tel.: (044) 521-18-00, fax: (044) 521-18-01, e-mail: office@bknorica.com

З основами інформацію про препарат можна ознайомитися в Інструкції для лікарського засобу.

Канефрон® Н

При запальніх захворюваннях нирок та сечового міхура

- німецька якість фітопрепарату
 - значний досвід призначення різним віковим групам та категоріям пацієнтів
 - потенціювання протизапальної терапії*

Тестові запитання

(один або декілька правильних варіантів відповідей на кожне запитання)

1. Більшість хворих на цистит становлять:

- діти та підлітки
- жінки молодого віку
- жінки у передклімактеричному періоді
- чоловіки молодого віку
- чоловіки похилого віку
- жінки та чоловіки однаковою мірою незалежно від віку

2. Етіологічними збудниками циститу можуть бути:

- *Escherichia coli*
- *Staphylococcus saprophyticus*
- *Enterococcus faecalis*
- *Klebsiella spp.*
- *Proteus spp.*
- *Chlamidia trachomatis*
- *Ureaplasma urealiticum*
- *Trichomonas vaginalis*
- усі вищеперелічені

3. За яких умов можливий розвиток циститу?

- наявність патогенних мікроорганізмів
- порушення уродинаміки
- дистрофія, розлади місцевого кровообігу (ішемія) або порушення цілісності стінок міхура
- порушення ритму сечовипускання у жінок

4. Висока схильність до рецидивування циститу у жінок зумовлена:

- анатомо-фізіологічними особливостями жіночого організму (короткий

та широкий сечівник, близькість до резервуарів умовно-патогенних мікроорганізмів)

- частими супутніми гінекологічними захворюваннями із запальним та гормональним компонентами, що порушує дисбіоз піхви
- частотою статевих актів
- особливостями контрацепції
- усі відповіді правильні

5. Залежно від характеру і глибини патоморфологічних змін ГЦ поділяють на:

- катаральний
- інкрустуючий
- фолікулярний
- геморагічний
- кістоузний
- поліпозний
- виразковий
- некротичний
- інтерстиціальний

6. Для ГЦ характерні:

- часте і болісне сечовипускання
- імперативні позиби до сечовипускання, нетримання сечі
- біль у проекції сечового міхура (лобкова ділянка, промежина) та сечівника
- макрогематурія
- усе вищеперелічене

7. Чи є обов'язковим бактеріологічне дослідження при ГЦ?

- так
- ні

8. Чи є обов'язковим бактеріологічне дослідження при ХЦ?

- так
- ні

9. Лікування ГЦ включає:

- спокій, молочно-рослинну дієту, прийом достатньою кількості рідини
- теплові процедури (крім випадків геморагічного циститу)
- анальгезивні, спазмолітичні засоби
- пероральну антибактеріальну моно-терапію короткими курсами
- фізіотерапію
- фітотерапію

10. Які антибіотики доцільно призначати при ГЦ?

- фторхіонолони
- амоксицилін
- амоксицилін/клавуланову кислоту
- нітрофурані
- фосфоміцин
- антибіотики, частка резистентності уropатогенів до яких <10–20%

11. Які можливі альтернативні методи лікування неускладненого циститу?

- вакцинопрофілактика
- фітоабори
- стандартизовані фітопрепарати з доказовою базою (Канефроп[®] Н)

Для получения сертификата ответьте на тестовые вопросы в режиме on-line на сайте журнала www.umj.com.ua или отправьте ксерокопию страниц с ответами вместе с контактной информацией по адресу:

01001, Киев-1, а/я «В»-82, ООО «МОРИОН»

Контактные данные:

ФИО _____

Почтовый адрес: индекс _____

область _____

район _____

город _____

улица _____

дом _____

квартира _____

Телефон _____

E-mail _____